

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. E.N. Brons, S.J. Drijver, W. Dulfer-Visser)

Uitspraaknr. 01.139

Datum:

8 mei 2002

Bieden van veilig schoolklimaat; pesten van leerlinge; klacht gegrond; PO.

De klacht

De ouders van een voormalige leerlinge van een openbare basisschool klagen erover dat de directeur en de groepsleerkracht geen veilig klimaat voor hun dochter op school hebben gecreëerd. Zij kon daardoor langdurig gepest worden.

De visie van partijen

De ouders vertellen dat hun dochter vanaf groep 4 stelselmatig gepest werd. In groep 7 werd dit alsmaar erger. De vaste kern van de pesters vormden twee meisjes. Met deze twee leerlingen is de groepsleerkracht uiteindelijk het gesprek aangegaan, in het bijzijn van hun dochter, maar eerder had hij het probleem ontkend. De directeur vond dat niet correct. Het voeren van deze gesprekken viel hun dochter erg zwaar en na een nieuw incident waarbij hun dochter van school was weggelopen, heeft de school met de ouders een vijf-stappenplan opgesteld om haar situatie te verbeteren. Laatste stap vormde de mogelijkheid de twee pesters over te plaatsen naar een andere groep als de andere maatregelen geen succes hadden geboekt. Na een nieuw voorval is hun dochter drie weken niet naar school geweest, in welke periode de directeur haar thuis heeft opgezocht. Die gaf aan dat er meer leerlingen door dezelfde meisjes gepest werden en de ouders en directeur waren het toen eens dat stap vijf op korte termijn diende te worden uitgevoerd.

Dit is echter nagelaten, waarna de ouders besloten hun dochter van school te halen. Bij haar vertrek werd er geen persoonlijk afscheid genomen, hetgeen zij heel erg naar gevonden hebben.

Hun dochter vreest nu dezelfde meisjes op de vervolgschool weer aan te zullen treffen.

De groepsleerkracht heeft naar voren gebracht dat er vanaf de start van het schooljaar 2000/2001 onrust in de klas heerste, met name onder de meisjes, van wie er twee de boventoon voerden. Met deze meisjes heeft hij gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt. Omdat zij deze nakwamen is de frequentie van de gesprekken teruggebracht.

In oktober 2000 informeerde de vader, die nu een klacht heeft ingediend, hem dat zijn dochter zich niet prettig voelde, waarna de groepsleerkracht ook met haar is gaan praten. Toen bleek dat zij zich gepest voelde door dezelfde twee eerdergenoemde meisjes. Hij is toen opnieuw met hen gaan praten en heeft met hen en met de dochter afspraken gemaakt, die zij in wekelijkse gesprekken gezamenlijk doornamen. De dochter heeft zich toen coöperatief opgesteld.

De vader eiste later dat de twee meisjes van school verwijderd zouden worden en heeft met de directeur contact gezocht. Die heeft de vader verteld dat dat zonder goed actieplan niet

zomaar kon. Daarna heeft de directeur aan de ouders een vijf-stappenplan voorgelegd. Ook de ouders van de pestende meisjes zijn in dit verband geïnformeerd.

Na een incident waarbij een vriendin van de dochter betrokken was en zij overstuur naar huis ging, is de directeur haar achterna gegaan en heeft haar naar de klas teruggebracht en het probleem klassikaal besproken. Vervolgens heeft zij alle ouders schriftelijk geïnformeerd.

De directeur heeft voorgesteld dat de dochter enige tijd zou nemen om tot rust te komen, toen haar in een gesprek bij het meisje thuis bleek dat zij niet meer naar school wilde. Bij haar afwezigheid speelde het pestprobleem niet meer en de directeur wilde ook rekening houden met de belangen van pesters, zodat zij niet onmiddellijk tot actie was overgegaan.

De ouders hebben hun dochter toen van school gehaald. Door een teamvergadering kon geen persoonlijk afscheid genomen worden. Naar aanleiding van het gebeurde heeft de directeur het pestbeleid aangescherpt en vastgelegd in een protocol, hoewel zij eerst van mening was dat een goed gesprek met de betrokkenen voorop dient te staan en er op een pestsituatie niet te veel nadruk gelegd dient te worden.

Overwegingen van de Commissie

De ouders klagen erover dat de groepsleerkracht en de directeur geen veilig klimaat voor hun dochter op school hebben gecreëerd, waardoor zij langdurig kon worden gepest. De vaste kern van de groep pesters bestond uit twee meisjes met daaromheen een wisselende groep kinderen. (.) De groepsleerkracht en de directeur hebben erkend dat hun dochter met name door twee meisjes is gepest (.). Dat zij werd gepest staat dan ook voor de verdere beoordeling van de klacht vast. De vraag die hierbij moet worden gesteld, is of de school voldoende heeft ondernomen om dit pestgedrag te voorkomen en zodra dit zich voordeed, tegen te gaan.

Uit de stukken en het verhandelde ter zitting valt op te maken dat zowel de groepsleerkracht als de directeur diverse stappen hebben ondernomen naar aanleiding van signalen van de ouders over het pesten van hun dochter. Eén van de latere maatregelen betrof het voeren van gesprekken met de gepeste leerlinge, de twee pesters en de groepsleerkracht om de week door te nemen en na te gaan of de gemaakte afspraken werden nageleefd. In die zin hebben de groepsleerkracht en de directeur de signalen serieus genomen. (.)

Evenwel kan worden vastgesteld dat de door de school gehanteerde methodiek om het pestprobleem op te lossen niet is gebaseerd op de tegenwoordig gangbare theorie over (het tegengaan van) pesten. In deze theorie (het zogenaamde vijf-sporen-beleid) is naast de pesters en hun slachtoffers het groepsproces een belangrijk aandachtspunt. De zwijgende meerderheid van de groep wordt actief betrokken bij het bespreken en oplossen van het probleem. Pesten is geen probleem dat zich alleen afspeelt tussen ouders en slachtoffers maar is altijd een groepsprobleem. Daarom is het ook noodzakelijk de hele groep te betrekken bij het bespreken en bestrijden van pestgedrag.

Door de aandacht vooral te richten op de twee pesters hebben de groepsleerkracht en de directeur onvoldoende aandacht gehad voor de groepsdynamische processen die belangrijk zijn bij het ontstaan en voortbestaan van pestgedrag. Door te weinig oog te hebben voor de krachten, die binnen de gehele groep een rol spelen, heeft de school het mogelijke effect van de door haar gezette stappen met betrekking tot de twee pesters beperkt.

Bovendien is bij de afspraak met de gepeste leerlinge en de twee pesters om met elkaar te evalueren of er nog werd gepest onvoldoende rekening gehouden met de positie van de gepeste leerlinge. De groepsleerkracht zou zich hebben moeten realiseren dat zij in een gespreksgroep van deze samenstelling onder onevenredige druk zou komen te staan.

Daarnaast wordt op deze wijze de wisselende groep kinderen die soms ook meegedaan hebben aan het pesten, buiten beschouwing gelaten. Ook is er aan voorbij gegaan dat pesten een langdurig proces is dat nimmer binnen een paar weken opgelost kan worden.

Ten slotte is het opmerkelijk dat het initiatief tot de ondernomen stappen telkens van de ouders is uit moeten gaan. Eenmaal op de hoogte van de situatie dat er werd gepest, lag het op de weg van de groepsleerkracht en de directeur de vinger aan de pols te houden. In de omstandigheid, die in deze klacht aan de orde is gekomen, zou het in de rede hebben gelegen stap vijf van het stappenplan uit te voeren. Het gegeven dat de directeur het in het gesprek van 6 december 2000 met de ouders eens was dat stap vijf aan de orde was, hebben de ouders als een toezegging op mogen vatten. De gedachte van de directeur dat nu de gepeste leerlinge thuis was, het pesten niet meer aan de orde was en dus stap vijf achterwege gelaten kon worden, acht de Commissie misplaatst. Om de leerlinge en haar ouders vertrouwen in de school en de aanpak van pesten te laten houden, had de toezegging van de directeur uitgevoerd moeten worden.

Het voorgaande in aanmerking genomen moet worden geconcludeerd dat de school onvoldoende maatregelen heeft getroffen om de gepeste leerlinge een veilige leeromgeving te bieden. De Commissie acht de klacht dan ook gegrond.

Conclusie van de Commissie

De Commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de klacht gegrond is.

Advies aan het bevoegd gezag

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om beleid te ontwikkelen dat ertoe bijdraagt dat de school zich bij het verder vormgeven en formaliseren van een anti-pestbeleid laat begeleiden door deskundigen en daarbij gebruik maakt van de gangbare theorieën en methodieken over pesten.